

Előzetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 — —
Negyedévre . . . 1 + 50 —

Hirdetések díja:
□ ezentiméterenként
3 kr. Kerekek és
gyarások külön ár-
kedvezményben ré-
szesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda

és
kiadóhivatal:

Cirner és Lingner
Magyar-utca 2 sz. a.,
hova egy a lapszelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hirtel-
tesek bérmentesen
küldendők

Köziratok nem adat-
nak vissza.

Pártok alakulása.

(*) A politikai események fejlődései közt egy sincs ma, amely fontosságánál fogva jobban érdekelné az ország közvéleményét ennél a kérdésnél. Hiszen az egész alkotmányosság elméleti kérdése a pártok csoportosulásában s a közvéleményt leghivatottabban kifejező többség megalakulásában és tevékenységében nyer tulajdonképpen gyakorlati megoldást.

És ha valaha szükség volt, most leginkább szükséges, hogy döntő hatalomra jussan a nemzet józan, higgadt politikai nézete s véget vessen valahára azon egyéni ambíciókból, a szavak s hangulatok szubtilis magyarázatásából, kényes önérzetek megbántódásából alakult, most sűrű felhőféle, majd meg átlátszó ködszerű gátoknak, melyek egyes pártokat egymástól elválasztanak.

Előttünk állanak a kiegyezésnek két állam létérdekeit érintő kérdései. Előttünk állanak az ezredév ünnepei, melyeken az egész világ előtt dokumentálni akarjuk, hogy a nyugoti kultur-államok sorában tiszteletet követelünk a magyar névnek. Előttünk az államélet fejlesztésének megoldásra váró nagy igényei. Mindebben azonban mellőzhetetlen szük-

ség van hivatalosan is a magyar állam oly megnyilatkozásaira, mely méltó legyen a magyar nemzet konstatált életképességéhez s erejéhez. Ez pedig csak az uralkodó bizalmát is teljes mértékben élvező oly kormányban lehet meg, mely a nemzet nagy többségeinek bizalmát is bírja, melyet tehát a nemzet képviselőinek nagy többsége támogat.

Ezen igényeknek formailag megfelelő ugyan a mai kormány, mert a többsége tényleg megvan; de ezen többség még sem eléggé nagy arra nézve, hogy a közigazgatás, igazságszolgáltatás és közgazdaság reformra váró nagy kérdései kellő gyorsasággal letárgyalhatók és életbeléptethetők volnának a nemzet érdekeinek előnyére.

Az ellenzék egy része elvi alapon áll; s legyen bár ezen alap helyes vagy helytelen: az ellenzék ezen részének elvi álláspontja mindenesetre indokolt, habár vezetőinek s egyes tagjainak harcmodora sokszor kihívja az erős kritikát.

A nemzeti párt ellenzéki volta azonban úgy nevével, mint elveivel fogva alig indokolható. Már a neve is egy kis arrogancia színezetével bír, amennyiben azt látszik követelni magának, hogy ő képviseli egyedül a nemzet nagy érdekeit.

Elvi alapja pedig a szabadelvű párté, melytől csak egyes detail kérdések vála-
zoltják el, melyeknek fontosságát elismerjük ugyan; de arra alkalmasnak még sem tarthatjuk, hogy ezekre támaszkodva, egy tekintélyes párt pusztán ellenzéki kedvből merev negatív álláspontra helyezkedjék. Mert ezzel úgy tűnik fel, hogy ellenzéki szereplése csak a vezére személyi kultuszából származik.

Nem szenved kétséget, hogy Apponyi gróf személye a kultuszt meg is érdemli. Nagy tehetségei, fényes szónoki ereje, nemes jelleme vezéralakká emelték a parlamentben. De mégis legyen szabad kifejezni azon meggyőződésünket, hogy egy tekintélyes parlament életében maga az egyéni kiválóság hite mégis csak csekély fontosságú dolog a pártalakulásra; s minden jelessége csak annyiban jöhet politikailag is számításba, amennyiben a közügynek hasznára lenni iparkodott is és tudott is. Azonban akkora hiúság semmiképpen sem volna indokolva, hogy egy nagy, kormányképes politikai párt, melynek már elvülhetetlen érdemei is vannak a multban s amely az ő tehetségeit is szívesen kész a nemzet javára a neki megfelelő helyen értékesíteni, sőt midőn

TÁRCZA.

Merengés.

*Szép a képzeletnek holdsugaras tája,
Hol lelkünkhez mérten minden finomult;
Édes, ha felettünk a merengés árnya
Kéjes bánatával köddel elborult.
Hol öröm s bánatunk, vesztett boldogságunk,
Bánatsalta könnyünk s az örömmosoly,
Mikor eme ábrándszötte képbe látunk,
Egy-egy bús akkordba halkán összefoly.
Álmodj — ébredés nyíl az álom ölében,
Mint az éjhomályra a hajnal derül, —
S lelked a valóság ragyogó egében
Ekkor is majd foszló álmokért hevül.
Tanuld átézni vadgalamb bűgását,
Megérteni: mért van élet s a világ, —
Vigan szökédcselő madár csattogását —
S mért nyíl ezerével a mezőn virág.
Tanulj szeretni a csodás környezetből
S eltörpül a fényben minden földi árny,
Múló fájdalomból, tűnő örömeiből
Átragyog édesen az örök virány.*

Szamossy Gyula.

Egyiptomi ut.

II.

Cleopatra gőzös, Középtenger, később
Alexandria, 1896. január 12-13

A multkor futólag megemlítettem a mi tengeri lakásunkat, nem is remélve, hogy oly hosszasan tartózkodunk rajta. Már Brindisi előtt jökora viharral kellett megküzdenünk; ám ez gyerekjáték volt a rá következőhöz képest.

Na de ne vágjunk a dolgok rendes menete elébe. Beszéljünk a Cleopatra gőzösről. Ez egy 3000 lóerejű, másfél millióba került colossus, a száraz föld szilárd talaján kívül, minden képzelhető kényelemmel berendezve. Ebédlő termét a hősi halálba menekülő Cleopatra képe díszíti. A falakon itt is, a zongorával, játszó asztalokkal ellátott nagy társalgó teremben, meg a dohányzóban is mindenütt egyiptomi emlékművekről vett képek, hogy már előre kellő hangulatba hozzák a csodaországba vándorlókat. Berendezése a szilárdan lefoglalt asztalokkal, székekkel, meg a hajó ingásai ellen menedéket kereső s tehát görcsösen oda tapadó utasokkal nem egyszer juttatja eszünkbe az egyiptomi festészet mozdulatlan és merev alkotásait. Szerencsére harapódní kezd a szédélges s majd egyik, majd másik szék-

tulajdonos lép ki egyiptomi merevségéből, talán azért, hogy — itteni műkifejezés szerint — belevegyüljön a rökavadászat egyre növekvő soraiba. Denique sunt, qui multum vulpicavisse dicuntur. Az utazók száma 86. Ebből, amint már irtam, aránylag legnagyobb számmal vannak a magyarok. Ez a legvidámabb csoport, mikor a tenger háborgása egy kis kegyelemszünetet tart; máskor elfojtott zúgolódások, elhalványult arcok szépen elvegyítik a többi nemzetek csöndes csoportjaiba. Olykor a tudás és ismeret-tenger is fölveti nem annyira haragos, mint büszke hullámain. Egyik a műtörténelmi, másik mythologiai, harmadik általános történelmi ismereteivel készül megostromolni a Pharaok birodalmát, hogy újabb kizsákmányolási műtétet hajtson végre rajta; mások rovarait, növényeit s mindennemű élő és mumifikált állatait akarják hódításaik körébe vonni. Akadnak olyanok is, kik a hajó kis világában kinálkozó jó alkalmakat sem szalasztják el, főleg sociologiai ismereteik gyarapítására. A lavateri tudományban utazók számára is elég hálás talaj mutatkozik. A gyöngéd jelenetek és akaródzások sem ritkák. Nem is csoda. A társaságnak egy harmada pap, másik házias ember, harmadik agglégény . . . aztán kellő számú több-kevesebb élettavaszzal dicsekvő nőutas, kik az ilyen korlátolt

reá kerül a sor, őt vezérként követni, hogy ez a nagy párt zászlaját előtte már most lehajtva, kényre-kegyre egyszerűen csak meghódoljon előtte.

Apponyi grófnak, ha tekintélyét a parlamentben nemesak mint szónok, hanem mint gyakorlati államférfi is, fenn akarja tartani, el kell határozni magát vagy pozitív, vagy teljesen negatív irányu haladásra. Pozitív szerepet szánt neki a nemzet, sőt bizonyosan a szabadelvű párt is, ha ellenzéki szerepét feladván, lényeges részt akar venni a törvényalkotásnak, a kormányzásnak művében, a magyar állam külső és belső tekintélyének emelésében. Az ut nyitva áll előtte, amelyen nemzetünk javára szolgáló eszméit sokkal könnyebben érvényesítheti, mint az ellenzéken. Vagy, ha a munkára nem érez annyi erőt, mint az eszmék meddő hangoztatására; ha tán azt gondolja, hogy sokkal több igényt támasztott a szavával, mint amennyit munkájával kielégíteni képes; ha jobban tetszik neki a viharos tetszések népszerűsége jelentő szép, de könnyen hervadó koszorúja, mint a felelősség terhe, melyet minden kimondott szóért viselni kell; akkor válassza a negatív szerepet, legyen valódi ellenzéki, legyen nyilvános ellenőre a többség működésének, de oly elvek alapján, melyek ezt a különállását nemesak pártj, hanem az egész nemzet előtt kellőképpen indokolják. Így is sokat fog használni hazájának. De egyszer elfogadni a szabadelvű párt elvi alapját s az elvek megvalósításakor félre állani; mikor nagy fontosságú kérdések várnak megoldásra, akkor a fenntartott

mellékajton elmenekülni: az nem méltó sem Apponyi személyéhez, sem ahhoz a rokonszenvhöz, melylyel a nemzet ezt a dedelgetett fiát mindenha kíséri.

Kétségtelen, hogy a közjogi alapon álló ellenzékek vezérférfia ma Apponyi; neki kell tehát magatartásával ezeknek a töredékeknek határozott irányt adni. A nemzet közvéleménye követeli tőle, hogy tehetségeit értékesítse az ország javára ott, ahol erre legszélesebb tere nyílik. A nemzet közvéleményének kell valahára felszólalni, hogy a személyi kultusz tulságait a politikából kiküszöböljék s a nemzet drága instituczióit ne tegyék egvéni hangulatok, ambíciók s aprehenziók lapájává. Nagyon drága és veszedelmes ez a laptajáték! A hangulatokat pedig hagyják a költészetnek, mert bármennyire elragadja is szívünket az érzelmeiket felkorbácsoló szónoklat varázsa, a hosszadalmas vitákat már megunta a közönség és szavak helyett hasznos munkát, jóra való, derék tetteket követel, mert úgy véli, hogy a jövő fejlődését csak fokról-fokra való állandó munkássággal lehet biztosítani s ezt egyes, kedvezőbb alkalom adtán jól megoldható, de most még meg nem érlelt kérdések minduntalan való felvetésével hátráltatni nem szabad.

Ezért óhajjuk az országszerte hangoztatott fuziót oda fenn a parlamentben is, amint nem választ el bennünket itt a vidéken a közélet kérdéseiben a párt-szenvedély s a személyi kultusz.

talajon nem nagyon válogatósak az I. osztályu udvarlokbán.

Szól a hajótulók. Brindisiben, a híres Via Appia végpontján vagyunk. Az ut végét jelölő 2 oszlop közül az egyik még most is büszkén hirdeti (alsó részén egy kisse megabroncoszva) a régi Róma világra szóló hatalmát, a másiknak már csak talpzata van meg. Az eléggé tágas kikötő felkörben öleli át a jobbadán ódon épületekből álló olasz várost. A város modern része a kikötőre nyíló Garibaldi-utca körül csoportosul. Hajónk körül eleven képcsoportok verődnek össze. Hajóterhek berakásával sűrűlődő matrozok, kidobott fillérek fölött marakodó utczagyerekek, feltolakodó támburások, énekesek, áruikat kínáló sármás alakok, koldusok rajként özönlnek a partra. A városnak és szükön mért nevezetességeinek megtekintésére untig elég az a másfél óra, amennyit itt a hajó időzik.

Indulunk a bizonytalan és sötét éjszakába; a tenger erősen habborog; a dínér-hez a társaságnak alig fele jelenik meg. Sokáig nézzük a messze csillogó világító tornyok váltakozó fényét. Aztán belenyugsunk a kapitány szomorú biztatásába, hogy nagy vihar lesz. A lefekvésre is rászánjuk magunkat, bátorságot merítve hatalmas alkotásu hajónk látásából. . . Aztán arra ébredünk fel, hogy ágyunknak egyik oldalával szokatlanul erős érintkezésbe jöttünk. Fel

akarunk kelni, de a hajó ingása oly nagy, hogy nem tudunk lábra állani; a tenger zugása, a hullámok csapkodása beszédünket is érthetelenné teszi. Végre mégis kíváncsorgunk valahogy. Éppen jókor. A legnagyobb hullám jön a fedélzeten üdvözlésünkre, a legfrissebb tengeri fürdőt árasztva ránk. Hogy a hatás teljes legyen, a villám is beleüt hajónkba s egyik árboczunkat megsérti. Visszavonulás teljes rendtelenségben. Mikor újra kimegyünk, Zante szigete és városa mosolyg ránk. Hajókapitányunk nem tartja tanácsosnak a hírhedt Matapan fok mellett viharzó tengeren haladni. (No meg aztán Ms. le comte Miklós: F. Ag. flg is kifejezte hatásos óhaj-tását). Így láthattuk a Levante virágát (il fiore del Levante) is. A 17 és fél ezer lakóju város amphitheatrumszerűleg terül el az öböl mellett és ettől befelé. A körülötte fekvő hegyek olajfaerdőktől, cyprus- és narancsszige-tekől vannak borítva; a balján emelkedő heggyen a velenceiektől emelt citadella. Számos temploma között kiválik a Phancromeni, a joniai tenger szigeteinek legszebb temploma. Zante (Zalunthos) Homer szerint Odysseus birodalmához tartozott. A zantei rév vedelme alatt nyugodtabb éjjelünk volt. Reggel 6 órakor indulunk, s ha az Isten is úgy akarja, meg sem állunk Alexandriáig, hiszen ugyanis másfél napot vesztettünk.

Az ismétlésig
Fogarasi Albert.

Az iskolák részvétele az ezredév ünnepeiben.

Sokat hallottunk és olvastunk a folyó év ünnepi készüléteiről; napi lapjaink el vannak árasztva annak a fénynek leírásával, a melybe fővárosunk ez alkalommal öltözködik. Arról is gondoskodik körültekintő és lelkes kultusz-miniszterünk, hogy a felnőttbb tanuló-ifjúság részint tornaverseny alkalmával, részint azon kívül is megtekinthesse a kiállítást s az ország középpontján ez alkalomra emelt emlékeket. De magukról az iskoláknak ünnepi készüléteiről nem igen lehet hallani.

Pedig nagy hiba volna, ha az ifjabb nemzedék gondolat- és érzelmevilágának helyes utba igazítására a nevelésével megbízott tényezők ezt a valóban ritkán kiálkozó alkalmat egész terjedelmében ki nem használnák.

A gyermek kedélye alkalmazkodik azon hangulathoz, amelyet maga előtt kifejezésre jutni lát. A valódi érzelme reprodukálásában, méltatásában s így külső hatásában is, nincsen hálásabb közönség a gyermeknél. Ez tud örülni szívéből-lelkéből, ha örömet lát, érdek nélkül, magáért az örömet; ez tud lelkesedni azért, amiért mást lelkesedni lát, mert a kedélye olyan, mint a legtisztább tükörüveg. S azok a benyomások, melyeket szerrez, nem vesznek ki egyhamar az emlékezetéből; sőt éppen ebben a korban szerzett hatások a legállandóbbak.

A gyermek a közvetlen érzéki szemléleten kívül eső dolgokról olyan fogalmat alkot, amelyet előtte a nevelője feltüntet. Föl lehet kelteni az érdeklődését a köznapi élet igényein felül álló eszme-világ iránt; de le lehet kötni a földön, néha sárban járó gondolatkörhöz is, amelyben a legmagasabb fogalom az „enyém-tiednek“ törvénynyel megszabott határvonala. Mindenik irányban a nevelő példája hat legtöbbit. Mert ha csupán beszélünk előtte ezzel akarjuk fogékony lelkét irányítani: ő is megtanulja azt, amit részünkről tapasztalt, azaz beszélni fog azon eszmékről, melyeket előtte hangoztattunk. Vérévé azonban csak úgy válnak, ha már a gyermekkorban valami sejtelmet és vonalmat érez a nagyszerűségük iránt. Ezt pedig legjobban fel lehet kelteni a lelkesedés példájával s az ünnepi hangulatnak minden szónál többet kifejező varázsával.

S vajjon a hazafias lelkesedés mindenütt, minden rétegben, valóban olyan erős, olyan élénk, olyan gyümölcsöző, hogy költögetésére s ápolásra nincsen több semmi szükségünk?

Ismételtem: ezt a lelkesedést nem abban keressük, hogy a hazáról s szeretetéről szíven nyilatkozni tudjunk. Ez a kedélynek olyan felmagasztosodott állapota, mely minden polgári kötelességnek hűséges teljesítését, a haza nyelvéhez s jogaihoz való törhetetlen ragaszkodást, a nagy ösök és diósőségek mult emlékeinek tiszteletét örömmel, hűséggel, sőt áldozattal is teljesíti; teljesíti azon jól eső öntudattal, azzal a megnyugtató s boldogító érzéssel, mely a nemes tettet kíséri szokta.

Az ilyen lelkesedés nem annyira általános, hogy mindenütt található volna; nem annyira jelentéktelen, hogy az új ezer év első nemzedékében felköltöni minden alkalmas módon iparkodunk ne kellene; nem is olyan könnyű dolog, hogy támogatása fölösleges volna.

A vidéki magyar nép — hogy arról ne is szóljunk, mely magát idegennek tartja — a maga korlátolt gondolatkörében s nehéz viszonyaiban csak arra tud gondolni, csak

olyat tud óhajtani, ami az ő terheinek könnyítésére, anyagi boldogulására szolgálhat, s eddig inkább csak öntudatlanul ragaszkodott ahhoz a földhöz, mely neki élelmet és jogokat biztosított. Hazája, anyanyelve iránti kötelességekről csak azon terhek révén alkotott fogalmat, amelyet ezen eszmék czíme alatt reá róttak. S ha valami felvilágosítás, okulás után is érdeklődni talált: ezt többnyire kíméletlen visszautasítás, vagy éppen durvaság alakjában kapta meg. Ne csodálkozzunk hát, ha hazafias érzületről s lelkesedésről falusi népközlésű szó lehet; csak annyiban, amennyit egy-egy szerencsés vagy fogékonyabb s vagyosabb a papjával s egyéb művelt emberrel folytatott beszélgetéseiből esetleg szerezhetett. Ragaszkodott a szülőföldjéhez öntudatlanul, ahol többségben volt; s lemondott nyelvéről s faja iránti kötelességeiről, ahol kisebbségben maradt, szintén öntudatlanul.

Ezt a szülőföldhöz való öntudatlan ragaszkodást a haza és anyanyelv öntudatos szeretetével kell változtatni, hogy ne legyen ebben a hazában senki, akit az árulás bűnéről ne vádolna a lelkiismerete, ha hazájának nyelve és intézményei ellen érez vagy tenni szándékozik!

Ebben kell az iskolára számítanunk; ezért nem szabad ezt a jó alkalmat elszalasztani, hogy minden iskolafentartó testület a növendékei részvételével iskolai ünnepet rendezzen. Emlékezzenek meg, a növendékek korához s értelmi fejlettségéhez alkalmazkodva, az ünnep jelentőségéről; emlékezzenek meg az ősokról, kik először, s azon nagy utódokról, kik másodszer megalkották mai alkotmányával a magyar államot, és mindenkifölött a királyról, kinek ebben a második honalapítás dicsőséges munkájában oroszlanrész jutott! Az isteni gondviselésnek pedig multért s jövőért énekeljenek dicséretet és bizodalmat! A gyermekek éneke legkönnyebben meghallgatásra talál.

Az állam keletkezése és czélja.

Irta: **Biró Dezső.**

(Folytatás)

A Rousseau-theoria nem kor, nem történelmi theoria s csakis a philosophálás születtje. Történelmi dolgot nem történelmi adatokkal bizonyítani egy kissé különös eljárás. E theoria tulajdonképpen nem is tartozik az evolúció elméletébe, legalább lényege az egész evolúció szerei fejlődésnek ellent mond. Az evolúciónál mindig kell keresni alapot, amelyből a fejlődés kiindul. Ámde a Rousseau „contract social“-jánál ilyen nem találunk, mert az a történelem előtti állapotról beszél, sőt fejlődése java részét is a történelem előtti időkre teszi, s főleg az emberiség olyan állapotáról beszél, amikor az „egyéniségének öntudatára még nem ébredett.“ Hogy ezen állapotról komolyan lehessen szólni, két dolog szükséges: először, hogy volt-e, vagy legalább lehetséges volt-e valaha ilyen állapot, s ezt igazolni kell nem csupán pszichológiailag, hanem történeti érvekkel, s másodszer meg kell határozni az időt, legalább hozzávetőleg, s ezt ismét történelmileg igazolni. Ennek hiányában állameredetről beszélni, mivel ez történelmi tény, nevétséges dolog. Nem szabad soha sem merőben történelmi időkről beszélni, s ha valamely tétel ilyen körben forog, azt lehetőleg a geologiai, vagy archeologiai tényekkel, tárgyakkal kell igazolni. Ha azonban a geologia erre vonatkozó nézetét

vesszük vizsgálat alá, ez absolute állításunk ellene nem bizonyít, sőt az ebbeli kutatások is egy bizonyos társas együttlétről tanuskodnak. Az archeologiai tények rendezett társadalmat tüntetnek fel. A legrégebb feliratokon is már királyokról olvasunk, a kik a lehető legnagyobb hatalomban részesülnek. Van ugyan olyan történelmi tény is, amely államról nem beszél még, csupán társas életéről, pl. a szentírás első adatai, a melyek királyról stb. nem beszélnek. De beszélnek forrásaink ezen időkben a családfőnök, később törzsfőnök hatalmáról, az alattvalók engedelmeiségéről, ami az államalakulás legelső lépcsője. És ez a tény is a mi egyik állításunk mellett bizonyít, hogy t. i. társadalmi élet már volt akkor, amikor az állam még gyermekkorát élte.

Hasonlóképpen nem illik be a történelmi evolúció szakjaiba az erőtheoriája sem. Az emberekben mindig volt, miután öntudatuk is volt, céltudatoság. Ha az erősebbtől való félelem vonta volna egybe, társaságba az embereket, akkor e theoria magának mond ellent, mert az államban és társadalmában mindig voltak erősebb és gyengébb individuumok, s az erősebb (az emberi természet rossz tulajdonsága) mindig szereti elnyomni a gyengébbet. Az még elfogadhatóbb eszme lett volna, hogy erők összpontosulása végett társultak, de az erők a társadalomban nagyon szétszórtnak s ezen szempontból sem állhat meg Hobbes theoriája. A társadalom munkássága az államra is kihatással bír, s ami a társadalomban megosztott, megosztott lesz az államban is. Az erősebbtől való félelem az önvédelmet ébreszti fel az emberben s ez esetben a gyengék egyesültek volna, az erősebbek kizárásával, ami a társadalom eszméjével s ezzel egyesülten az állam fogalmával is ellenkeznek. Ebből azonban következik egy másik ellentmondás is. Tegyük fel, hogy a gyöngék az erőseket is felvették. Ha felvették, mi ellen szövetkeztek? Ha felvették s a védői és uralkodó hatalmat a kezébe adták, úgy magukat éppen annak kezébe adták, akitől a személyük és vagyonuk biztonságát feltették. Ez teljes ellentmondás a theoria főproblemájával.

Nem talál továbbá be az evolúció fejlődési folyamatába sem, mert nem mutatja ki az állam egyes növekedési procezzusait. A keletkezést szintén történelem előtti időbe helyezi, s azt el kell ismerni, lélektanilag legalább igazolni törekedik. Ugyisint történelem előtti az egész folyamat is, amennyiben theoriája folytatása már kész és fejletlen állami és társadalmi szervezetet tételez fel.

Ha Hobbes és Rousseau theoriáját összehasonlítjuk, lehetetlen a „Leviathan“ és a „Contract Social“ között rokonságot nem látni, csak hogy a Hobbes-féle theoria csak egy része a Rousseau-ufelének, mert ez utóbbiban is szerepel az erőtheoriája, még pedig hasonlóan az első theoriához, kétféle szempontból. Ez az első megegyezés. A második az, hogy mindkettő az embert olyan állapotba helyezi az államalkotás előtt, a mikor „egyénisége öntudatára még nem ébredett.“ Ezt ők a történelem előtti korba helyezik. Legfőbb hasonlóságuk az, hogy mindkettő teljesen a feltételekre és a véletlenre alapítja összes tételeit.

Ezért a két utolsó theoriát nem vehetjük a fejlődési és történelmi theoriák közé, sőt az evolúció törvényeit sértik következményeikben. Minden elvnek megvan a maga belerejelögikája, amely szerint fejlődik, s az egyszer megindult fejlődési folyamatot nem

áll jogában senkinek és semminek megakadályozni. S a félreértett elveknek megvan az a rettenetes átka, hogy fejlődésükben corrosiv hatást gyakorolnak azon a téren, a hol alkalmazvák. Hogy mennyire nem illett bele e fejlődésbe a Hobbes-Rousseau theoria, azt már láttuk, s hogy mily zavarólag hatott, azt történelemből tanuljuk. A francia forradalom királygyilkossága határozottan ezen tannak volt észszerű következménye, s ez tette azt, hogy egész Európa államaiba a demoralizáció becsuszott.

Az észjog arra tanít, hogy egy elv sem bír létjogosultsággal, amennyiben önmagának ellent mond. A két theoriát láttuk észjogi minőségükben s így bátran állíthatjuk, hogy azok az államjog fejlődésére s magának az államnak keletkezésére világot nem vetnek s azért valódi tudományos színezettel, lényeg-
gel és erővel nem bírnak.

(Folytatása következik.)

Az előfizető tiz parancsolata.

— Jó tanácsok. —

Első parancsolat: Rendeld meg a lapot és ne feledd, hogy az előfizetési díjat előre kell fizetni. Beszélj rá az előfizetésre barátaidat és jó ismerőseidet is; amennyiben ezek nem párthiveink, annál jobb, legálább megtéríthetjük őket.

Második parancsolat: Hozz nekünk híreket, amennyit csak lehet, de mentül rövidebben időzz a szerkesztőség helyiségeiben.

Harmadik parancsolat: Szabd lehetőleg rövidre írásbeli közleményeidet, de írd tisztán és olvashatólag, különösen tulajdonneveket. A papirnak csak egyik oldalára írd, a másik üresen maradjon.

Negyedik parancsolat: Nekivánd tőlünk soha, hogy elhallgassunk való tényeket, avagy pedig az érdekeltek nevét, amikor komoly dolgokról van szó.

Ötödik parancsolat: Előfizető és levelező létedre tartsd mindig szem előtt, hogy az ujság a nagyközönség számára készül. Ezért hát ne zaklass bennünket személyes ügyekkel és csupán szűk körököt érdeklő kicsiségekkel.

Hatodik parancsolat: Ne hívj ki bennünket mindjárt párbajra, ha rosszat írunk felőled, mert nem sok elfecsérelni való időnk van; sokkal okosabb, ha írásban bizonyítod be, hogy nem volt igazunk.

Hetedik parancsolat: Nagyon is terjedelmes tudósításokat a nagy közönséget nem érdeklő diszlakomákról, ünnepi beszédekről, temetésekről és más effélékről inkább más lapoknak küldj, melyek ha lenyomatják híredet, hálásak leszünk irántad.

Nyolczadik parancsolat: Ne kívánd tőlünk, hogy protezsáljunk városatyáknál, rendőrbiztosoknál, képviselők, primadonáknál, tenoristák, baritonisták és színigazgatóknál.

Kilenczedik parancsolat: Ne lamentálj magánéletedben ért zaklatások miatt.

Tizedik parancsolat: Jusson eszedbe, hogy saját magunknak a közlönye vagyunk. Szerencsére csak egy fejtünk van, az, melyet vállaink közt hordunk.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi m. kir. miniszter Szász Gerő halmi kir. járásbírói joggyakornokot a nagyenyedi kir. járásbíróshoz aljegyzőnek nevezte ki.

— **Uj anyakönyvvezető.** A belügy-miniszter Alsófehérvármegyében a marosujvár-aknai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé Pásztor Gyula községi bírót nevezte ki.

— **Hymen.** Török Leona, Deési Török Dániel volt városi főispán, városi tanácsos és néhai Török Kornelia leánya, folyó hó 22-én esküdtök örök hűségét Parsche Gyula cs. és kir. főhadnagynak. Az ifju pár a déli vonattal Szászvárosra utazott a boldog völegény állomáshelyére. Boldogságot kívánunk e szép frigyre.

— **Eljegyzés.** Báró Pölnitz Oszkár m. kir. honvédhadnagy, zászlóalj-segédtsz. Kolozsvárról, a napokban eljegyezte Osztián Zelma kisasszonyt, Osztián Viktor mérnök hűgát. Gratulálunk.

— **Hymen.** Albrechtovich Antal n.-enyedi fiatal iparos f. hó 19-én vette nőül Paulini Bertát, Paulini Rudolf nagyenyedi lakos kedves leányát. Sok szerencsét kívánunk az új párnak.

— **Vármegyénk** alispánja az általános mezőgazdasági statisztikai adatok felülvizsgálására a törvényhatósági összeíró bizottságot folyó hó 25-ére hívta össze.

— **Ipartestületi közgyűlés.** A nagyenyedi iparosság ipartestületi alakuló közgyűlését folyó hó 20-án tartotta meg s egyzersmind a tisztviselőket is megválasztották. Egyhangulag megválasztották id. Lázár Károly elnök, Dumai Albert alelnök és Jakab Károly pénztárnok. Szavazattöbbséggel: Garda Kálmán tükár és Huber Győző jegyző. Ezekon kívül megválasztották a számvizsgáló bizottság tagjai és az előjárósági tagok szintén szavazattöbbséggel.

— **Vármegyénk monografiájának** első kötetét rendező sajtó alá a bizottság, mely Csató János alispán elnöke alatt f. hó 18-án delután tárgyalta e nevezetes ügyet. Vármegyénk fekvését, hegy- és vízrajzát, geológiáját Herepei Károly tanár, növény- és állattani részét Csató János alispán irták meg, egész életük tanulmányának és tapasztalatainak gazdag eredményét örökítvén meg. Az éghajlatról Avéd Jákó gy.-fehérvári gimn. igazgató nyújt gondos megfigyelései alapján hű képet. A magyar lakosságról Lázár István becses adatai, a román lakókról Moldován Gergely egyetemi tanár gondos tanulmánya, a szász lakosságról Weinrich Frigyes luth. tanító alapos leírása fog teljes tájékozást nyújtani. A népmozgalom statisztikai eredményeit Gáspár János tb főjegyző dolgozza ki, ki szaktekintély nemesak nálunk, hanem Budapest illetékes szakemberei között is. A munkát Cirner és Lingner nagyenyedi nyomdász czég fogja nemes ambícióval kiállítani, a képeket pedig hazai műintézetek készítik el.

— **A nagyenyedi ev. ref. theologiai akadémia tanár-kara** által 1896. évben tartandó theologiai alap- és szakvizsgákra a ref. püspök által jóváhagyott következő írásbeli feladatok tűzettek ki:

a) Alapvizsgára: 1. Vallás-filozófiából; Polytheismus, pantheismus monotheismus. Ezen elnevezések a vallásos képzetek fejlődésének minő fokozatát jelölik és a vallás e különböző alakjai genetikailag minő viszonyban állanak egymással? 2. Ószövetségi bevezetésből: A Ruth könyve rövid tartalma; keletkezési kora, iratásának célja. 3. Egyháztörténelemből: Adassék elé, hogy a 16-ik századbeli reformátorok és tanaik ellen az ágostai vallási békeig minő nevezetesebb pápai és birodalmi gyűlési határozatok hoztak; s ezek ellenében mely rendi gyűléseken és hit-vitakon vívták ki tanaik és egyházunk lét-jogosultságát?

b) Első lelkészképesítési vizsgára: 1. Egyházi beszédírásra: a) Róm. 8. 15. b) I. János 4. 20. c) Zak. 11. 17. 2. Hit- és erkölcsstan: Luther és Melancton, Zwingli és Kálvin. A lutheri egyház és reformált egyház minő értéket tulajdonított a hitnek és minőti a cselekedeteknek? 3. Ószövetségi bibliából: A kultusz centralizációjának története.

c) Második lelkészképesítő vizsgára: 1. Magyar prot. egyháztörténelemből: Az 1790—91-ki 26 t.-cz. lenyege és eredménye, kapcsolatban keletkezésének előzményeivel. 2. Az egyházjog-tanból: Adassék elé röviden, hivatkozással az ide vontkozó nevezetesebb országos törvényekre, hogy az Árpád-házból és vegyes házból származó királyok uralkodása alatt minő viszonyban állott a magyar egyház és állam; s minő állást foglalt el mindakettő a pápasággal szemben? 3. A homiletikából: Tárgy- és szövegválasztás az egyházi beszéd alkotásánál minő viszonyban állanak egymással. Egyházi szónok nélkülözhet-e a szöveget? 4. A gyakorlati biblia-magyarázatra: Cselek. könyve 16., 23—34. Ezen kívül szóbeli magyarázat tárgyai: I. Mózes 2. 15—17; Jerem. 36. 26; Dániel 7. 13—14; János 4. 10—11; Malakiás 4. rész; 19. zoltár; Máté 8. 18—20; Luk. 15. 11—24; 16. 1—13; János ev. 3. 14—16 Róm. 1. 16; 5. 19; I. Kor. 13. fej. Gal. 5. r. Jakab 2. 24; Jelenések k. 14. 13.

— **Ifjusági bál.** A nagyenyedi Bethlen-főiskola ifjusága olvasó egylete és könyvtára javára lady patronesse: Br. Radák Ádámné szül. Lázár Olga grófnő, Gr. Bethlen Sándor, Szász József, Dr Boér Jenő, Szilágyi Farkas védnöksége alatt 1896. évi február hó 8-án a régi városház nagy termében zártkörű táncestet rendez. Rendezőség: Jancsó Sándor, theol. professzor, elnök. Hegyi Péter, alelnök. Solymosi Lajos, alelnök. Kovács István, pénztárnok. Szász Albert, jegyző. Batta Mihály, Biró Sándor, Boez József, Borbáth Vilmos, Demeter György, Farkas Károly, Fehér Pál, Fülöp Kálmán, Kádár Andor, László Jenő VIII. g., László Jenő VII. g., Lőte Pál, Magyar Ferencz, Máthé Samu, Müller Zoltán, Nagy Mihály, Papucs Dávid, Puskás Gyula, Rhédei Ferencz, Sebestyén Ferencz (ellenőr), Szakács Ferencz. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj: személy-jegy 2 korona, család-jegy 5 korona. Jegyek előre válthatók Cirner J. József kereskedésében és este a pénztárnál. Felülfizetéseket köszönettel fogad és nyugtáz a rendezőség.

— **Meghívó.** A nagyenyedi iparos ifjuság önképző és betegsegélyező egylete saját pénztára javára f. 1896. évi január 26-án a régi városháza nagytermében zártkörű bált rendez. Személy-jegy 80 kr, három tagból álló család-jegy 2 frt. Jegyek előre válthatók Korbuly Bálint és Székelyhidy János urak kereskedésében és este a pénztárnál. Kezdeté pont 8 órakor. Mint halljuk, derék iparosaink a bál sikere érdekében mindent megtesznek.

— **A műkedvelői előadás** elé, mely szombaton, f. hó 25-en lesz, kiváló érdeklődéssel néz városunk közönsége. Műkedvelőink oly jó kedvvel, oly szorgalommal készülnek a „Közügyek” s a „Phrenolog” előadására, hogy a próbák után ítélve, valóban kiváló sikerre van kilátásunk. Nemesak a jótékony cél, a szegény tanulók segítése, hanem

maga a várható művelzet s részben az előadást követő táncestet is arra indította közönségünket, hogy tömegesen jegyezze elő a helyeket. Felkérjük mindazokat, akik a szellemi élvezet s a jótékony célt együttesen szívesen szokták pártolni, hogy menél számosabban jelenjenek meg ez előadáson.

— **A nagyenyedi kir. orsz. fegyintézet őrszemélyzete** Uray László igazgató, Röder Antal és Dráveczki Gusztáv urak védnöksége alatt 1896. február 1-én a „Nemzeti szálló” nagytermében saját temetkezési egylete javára zártkörű táncestet rendez. A rendező bizottság: Kovács Ferencz, Nagy Lajos, Mecser László, Jászai Sándor, Kisgyörgy Márton, Puskás Károly, Telegdi Károly. Belépti díj: Személy-jegy 1 korona. Csaiád-jegy 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtnak s hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor.

— **Zártkörű táncestetély.** A marosujvári olvasókör kölesönkönyvtára javára 1896. évi február 1-én a Stefánia-bánya intézkedő termében zártkörű táncestet rendez. A rendezőség élén Fricz Pál elnök, Domokos József és Sándor Jenő alelnökök állanak.

— **Mulatság.** A vizaknai Társalkodó-Egylet f. évi február hó 1-én a Reithoffer vendéglőben saját pénztára javára tombolával összekötött zártkörű kaszinó-bált rendez.

— **Egy sikerült vaddisznóvadászat,** vagyis 4 sertés 5 lövésre. Uri passziójuknak és közjónak szolgáló vadász személyek: Dobolyi Zsigmond, Tuzson Gyárfás, Péterfi Kálmán közjegyző, Elekes erdővéd. Színhely a vingárdi „Livádia” erdő. Idő: folyó év január havának 16-ik napja. Hatalmas utagás, csaholás. Vadászok visszafojtott lélekzettel lövésre készen. „Balán”, egy tisztos kuvasz, (ki még egy pár jeles és legjelesebb társával a személyek közé nehezen lett volna beosztatható) 6 tagból álló sertésfamiliát üz. A sebes rohanás közben „Csárdás” (a fényes multu eb) átveszi a hajtást, s ordítva zengi: vissza kuvasz a vérbeli nemesek előtt! Két dörrenés, Tuzson puskájának mindkét csöve füstöl, két disznó oldala bánja e füstöt; piros vér fröcsöcsen a hóra (a vadászok áhitattal gondolnak a hecsepecs mártásra). A vadak azonban vágtatva menekülnek, míg egyiknek utját nem állják a lilhegő kuttyák, s a borzasztó vad tusa vadász-beavatkozással és fejzecsapásokkal ér véget, mire Csárdás gallyerhoz méltón meghatottan fogja be a haldokló ellenfele szeméit. A másik megsebzett vad ép társai közé menekül, a kuttyák elszántan követik. Egy pár rövid óra s a vadászok bekerítik a disznókat. Tuzson nem hagyja jogát s a megsebzettbe gyilkos golyót röpít; Dobolyi nem sokat tétoz, egybe leteríti övét; Péterfi indul a hősi példa után s a negyedik hőröggel rogy le. Most jön a költői igazságszolgáltatás, mit a vadak által szörnyen háborgatott vingárdi gazdák hálából ajánltak föl, minden ház részéről egy liter valódi bor alakjában, mit azonban a vadászok, szerény utalással, hogy kevesen vannak ily nagy quantumu megtiszteltetéshez, e szép elismerés elköltését oly alkalomra halasztották, ha majd egyszer többen lesznek.

— **A „Mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíj-intézete”** igazgatósága nevében f. hó 14-én Bujanovics Sándor elnök vezetése alatt Máday Izidor alelnökök és igazgató voltak tisztelegni a nmsgu. m. kir. földművelésügyi miniszter urnál, megköszönve azon 3000 forintot tevő kedves adományát, melyet még a mult év-

ben a nyugdíj-intézet javára adott, egyúttal további támogatását és jóindulatát kérve, Ő excellenziája válaszában kiemelte, hogy mily nagy súlyt fektet arra, hogy Magyarország földbirtokai helyes kezelésben részesüljenek, s annak alapját csakis a megfelelő gazdatiszti karban látja. Ámde a gazdatisztek részéről csak úgy lehet odaadó tevékenységet követelni, ha viszont állásuk és jövő sorsuk biztosítva van, ezért tulajdonit nagy fontosságot a gazdatiszti nyugdíj-intézetnek, s reményét fejezi ki, hogy sikerülni fog e fontos és áldásos intézményt oda fejleszteni, hogy annak működése biztosítva legyen, s kitűzött céljának megfelelően.

— **Fölszólítás.** A kolozsvári állami tanító-képző intézet 1896-ik évi júniusban fogja megtartani fennállásának 25 éves jubileumát. A jubileum előkészítésére bizottság alakult, amely impozáns hangversenyt fog rendezni, csupán az intézetben végzetek közreműködésével. Mint a bizottság elnöke, alulírott Kecskemét városi zeneiskolai tanár ezennel fölkiem mindazon volt pályatársaimat, akik a nevezett intézetben képeztést nyertek, szíveskedjenek legkésőbb folyó január végéig egy levelezőn hollétükről tudósítani a elnökséget (Kecskeméten), hogy a konzert kivételéről és rendezéséről szóló értesítéseket, azaz jegyzőkönyveket az illetőknek tájékozással mentől előbb szétküldhessük. Tisztelettel kéretnek a hazai lapok t. cz. szerkesztősegei e fölszólítás szíves közlésére. Bordeaux Géza, zenetanár Kecskeméten.

— **A Magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete tagjait** is bizonyára örvendetesen fogja meglepni azon hír, hogy a megindított akció első eredményeként ő msza galántai és fraknoi Eszterházy Ernő gróf ur az egyesület alapító tagjai sorába lépett 100 frrtal. E nemes elhatározást a február 6-ki választmányi ülés elé terjesztve, reméljük, hogy akkorra e nemes példának több követőjét lesz alkalmunk bejelenteni.

— **A góbék a kiállításon.** Kisküklőmegegye egyszerű székely népe — az ugynevezett góbék — tömegesen fognak fölmenni Budapestre az ezredéves kiállítás alkalmával. A góbék között már megindult a mozgalom, hogy e látogatás minél impozánsabb legyen. A mozgalmat Gvido Béla unitárius esperes kezdeményezte.

— **Millenniumi történet.** Az „Athenaeum” r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) 49. és 50. füzeté most került a könyvpiaçra. A 49-ik füzet a második kötethez („Az Árpádok kora”), az 50-ik füzet pedig a harmadik kötethez („A luxemburgi ház”) tartozik. Ez a két kötet ekként, váltakozva kiadott füzetekkel fog befejezteni néhány hét alatt. A 49-ik füzetben Marczali Henrik egyet. tanár folytatja II. Endre király uralkodásának ismertetését; különösen a pénzügyi helyzettel, az arany bulla kiadásának körülményeivel foglalkozik és főként erre a magyar „Magna Carthára” vonatkozólag sok és igen becses jogtörténelmi adatot hoz fel, melyeket eddig a kézi könyvekből nem ismerhettünk. Ugyancsak közli az „Arany bulla” szövegének eddig legjobban sikerült magyar fordítását, számos történelmi és jogtudományi magyarázatokkal. Ehhez a füzethez két szép műmelléklet van csatolva. Az egyik a gelencei ősrégi r. kath. templom „Cserhalmi útközet” őzpkori freskó-festményé-

nek színes másolatát tünteti fel Huszka József remek vázlata után; a második pedig „A budavári helyőrségi templom, III. Endre temetkezési helyén” pompás fénynyomata Dörre Tivadar eredeti rajza után. Az 50-ik füzetet egy nagyszerű, színpompás műmelléklet nyitja meg „Hasonmás a gyulafehérvári Batthyány-könyvtár Missalejának címképéről. 1377.” Ugyancsak ehhez a füzethez van csatolva egy igen ritka kép, mely „Helvoja spalatói herezeget” ábrázolja a konstantinápolyi glagol mise-könyv eredeti képe után. Ebben a füzetben Schönherr Gyula tovább folytatja a luxemburgi ház történetét, a második könyvben Magyarország és a német birodalom közötti viszonyról szólva. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés egy negyed évre (12 füzet) 3 frt 60 kr, félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet

— **A csoda-fotográfiák.** Röntgen, a wüzburgi egyetem tudostanára, véletlenül fölfedezte a légüres Crookes-féle csőnek azon tulajdonságát, hogy a villamosság hatása folytán eredő sugarai keresztülhatolnak átlátszhatlan testeken, pl. egy fa, vagy vastag papirdobozon, s az ezek mögött levő tárgyakról fotografiákat lehet készíteni. E fölfedezés korszakot alkotó s első sorban az orvosi tudomány fogja rendkívüli hasznát venni. Budapest Klupáthi Jenő dr sikerült fotografiákat állított elő s képes lapjaink már hozzák br. Eötvös Loránd kezének fényképét, mely a husrészeknek halvány körvonala mellett a csontokat éles, sötét képpen tünteti föl, s az ujjakon levő gyűrűk mint fekete karikák látszanak. Hogy ezen új segédeszközzel mennyi nevezetes dolgot fog az orvosi tudomány a szenvedő emberiség számára lehetővé tenni, azt igazán csak a szakember foghatja fel. Számátalan csonttörés rosszul gyógyul be, mert a legpontosabb vizsgálat sem képes a tört csontvégek helyzetét fölismerni. Sok fizicamodás gyógyíthatlan marad, mert nem bírunk kellő tudomással az elfizicamodott ízület helyzetéről. Hány golyó fészkel a csontvázban s ott folyton tartó roncsolást idéz elő, mert nem lehet eltávolítani, nem lévén kipuhatható a golyó helye. A londoni „Lancet” orvosi lap érdekes példát hoz fel. Ugyanis a Guy kórházban már hónapok óta fekszik egy matröz hűdött végtagokkal. Részeg állapotban hozták be a kórházba; hátán egy kis vérző seb mutatkozott, mely azonban néhány nap alatt teljesen begyógyult, de a matröz béna maradt, minden gyógykísérlet sikertelen volt. Williamson, az osztály főorvosa, olvasván a Röntgen-féle kísérleteket, lefotografiztatta a matröz lábát, és a csontvázban, az utolsó hát és az első keresztcsigolya között idegen testet látott a fotografián, mely nem lehetett normalis csont. Felvágta a bőrt, behatolt a csontig és — egy tollkés pengéjéig találta beékelve a csigolyák között oly szorosán, hogy csak csont-kiékelés által távolíthatta el. Másnap a már hónapok óta hűdött matröz járkálni kezdett.

— **A világ legkövérebb és legnehezebb embere.** Mostanában két érdekes férfi tartózkodik Párisban, nemcsak a legnagyobb és leghosszabb, de a legkövérebb és legnehezebb ember is a világon. Az első amerikai, a második svájci születésű. Canon-Berg ur, így hívják a svájci kolosszust. Északi Svájcban származik s most 45 esztendős. Elején serfűző volt, de a testi méretei lassankint alkalmatlanná tették minden munkára s így jutott arra gondolatra, hogy pénzért mutogassa magát. Párisba utazása nagy nehézséggel járt, mert a vasuti kocsi legszélesebb ajtóján sem fért be s podgyászt szállító kocsira kellett ülnie. Lyonban a város hivatalos mázsáján a következő bizonyítványt állították ki neki: Magassága 1.85 méter, mellbősége 1.85 méter, testke-

rülete 2.25 méter, felső czomb vastagsága 1.25 méter, lábszára 0.85 méter, egész sulya 260 kilogramm.

— **Várkonyi Géza,** hangzatos név alatt egy ismeretlen ember járja be az országot, ügynöknek adva ki magát és ezen minőségben hamisított okmányok felmutatásával, különféle czégek és gazdasági gépgyárak részére gyűjtendő megrendelések felvételének ürügye alatt, jóhiszemű gazdáktól kisebb-nagyobb előlegeket és váltókat csal ki, sőt egyes czégek részére hamisított meghatalmazással fizetések kicsikarását is megkísérli. Utóbbi időben az Első Magyar Gazdasági Gépgyár czéget használja fel üzemei gyakorlására és ily módon sikerült is neki, habár csak csekély összegeket (1—2 forintot) jóhiszemű gazdáktól kicsikarni. Ajánljuk a gazdaközönségnek, hogy a szélhámos ügynöktől óvakodjanak. Különbben, mint értesültünk, az Első Magyar Gazdasági Gépgyár Intézése körlevelekben hívta fel a községi Előjáróságok figyelmét e szédülésre, mert a jó madár, hogy könnyebben rászedhesse a gazdaközönséget, éppen olyan levélpapírokat és bélyegzőket csináltatott magának, mint a minők említett gépgyáréi.

— **Falánk hal.** A csuka falánkságának érdekes példáját jelentik Londonból. Egy hajós a Kamsay csatornában, a peterboroughi kastély közelében, egy majdnem élettelen csukát pillantott meg a víz színén uszni. Megfogta a halat és megölte. A csuka gyomrában hát hüvelyk hosszú, egy hüvelyk széles, háromnegyed hüvelyk vastag, másfél fontnyi sulyu vadarabokat talált. Ez a „nehéz étel” rontotta meg a csuka gyomrát. A falánk állat csupán hét font sulyu volt.

— **Angol zsebtolvajok Párisban.** A párisi rendőrség szellemes módon csipett nyakon két hirhedt angol zsebtolvajt. Az utóbbi időben felszaporodtak a panaszok a nagy boulevardok zsebtolvajai ellen s minden jel angol „kezek” jelenlétére mutatott. Minap este két elegáns ur állt a Boulevard des Italiens egyik kirakata előtt, midőn egy kissé kaptós öregebb ur botorkált el mellettük. A két gavallér, egyetértő pillantásokat váltva, követi az öreg urat egy szűkebb utcába. Az öreg ur itt megnézi értékes aranyóráját, mire a gavallérok boxereikkel megtámadják, az öreg ur azonban egyszerre kijózanodva sipot vesz elő, abba belefúj s csakhamar egy csomó titkos rendőr fogja körül a londoni gentlemaneket. Az öreg ur ugyanis egy tapasztalt detektív volt, ki lépre csalta a zsebtolvajokat s ezek most a górházban elmélkedhetnek a párisi rendőrség ügyessége felől.

Ezredéves kiállításunk.

Történelmi reliquiák a kiállításon. A történelmi főcsoport e napokban érdekes és ritka ereklyéket kapott. Marquis of Bath angol amatőr Longeat városából Tökölly Imre és Zinyi Ilona egykoru olajfestményü arcsképeit küldte el és bocsátotta az ezredéves kiállítás rendelkezésére. Nógrád vármegye közönsége pedig az 1801-ik francia inzurekcióból való gyönyörűen himzett zászlóját küldte be, mely egyik oldalán vörös, a másik oldalán kék selyem damasztból készült. A nyélre erősített ezüst boglárokon József nádor és neje Alexandra Paulowna nevei olvashatók. — A zászló nyelének arany gombján latin nyelven a következő szöveg van bevésve: „A francia háboru alkalmából Alexandra Paulowna ma-

gyar nádor neje ő Fensége viselvén a zászlóanyai tisztet, Hont és Nógrád vármegyék nemesi fölkelő seregeinek jelenlétében 1801. január 4 én megáldotta e zászlót Migazzi bíbornok József Nádor lakóhelyén Laxenburgban. A Hont és Nógrád vármegyék czimerével diszitett gyönyörű selyemzászló színes szalagjain a következő ezüst himzésű szavak láthatók: Pro rege et patria.

Agg honvédek a millenniumon. A 48-as honvédek a múlt évben tartott honvédgyűlésükön egy bizottságot küldöttek ki annak megbeszélésére, hogy mi módon vegyenek részt a honvédek a millenniumi kiállításán. Ennek a bizottságnak azt a javaslatát fogadták el, hogy a honvédek részvétele csupán abból álljon, hogy a történelmi csarnok egyik termében állíttassanak ki a szabadságharcban használt fegyverek, ruházatok stb. A szabolicsmegyei honvédegyet kevesli azt s most egy körlevélben fordul a bajtársakhoz, melyben azt javasolja, hogy e nemzeti örömműnepély alkalmával, a nemzet kimagasló faktoraival együttesen bár, de különleges állásánál fogva egy kidomborított impozáns tömegben, ugyanazon történelmi nevezetességű zászlóinak kibontása alatt, amelyeknek hadi becsülete megvédésében vérét ontotta, és Buda várában első sorban felvonulhasson és ott, a nemzet közszeretetésében tündöklő azon királyi pár előtt, mely első fejedelmi tényében, a szegény sorsu honvédeknek nyújtott segélyével, egyzersmind azok katonai vitézségének elismerését dokumentálta, a 48-as honvédség mély tiszteletének, igaz magyar őszinte szeretetének és hódolatának ünnepélyes alakban kifejezést adhasson.

Millenniumi vasuti kocsik. Mint értesülünk, az államvasutak igazgatósága most próbálja ki azokat a személyszállító kocsikat, melyeket a millenniumi forgalom ellátására építettek. A Pullman-rendszerű kocsik a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve, villanyvilágítással és a kalauznak szóló csempényvel ellátva, kárpitozásuk is fényes s a lehető legnagyobb kényelmet biztosítja.

Apróságok.

Kávéházban.

Vidéki atyafi: Pinczér!

Pinczér: Parancsol?

Vidéki atyafi: Hozza nekem a „Telefon Hirmondót.”

Jó firma.

Hemzer László betöréses lopás miatt áll a bíróság előtt.

Az elnök: Mi a foglalkozása?

A vádlott: Csavargó vagyok.

Az elnök: Szép az elismerés! Van-e vagyona?

A vádlott: Igen.

Az elnök: Ingóság? Ingatlan?

A vádlott: Csupa ingóság: egy csomó alkalus, egy feszítő vas és ez a rongyos öltözet, úgy „lesir” rólam.

Az elnök: Volt-e már büntetve?

A vádlott: Hogyne!

Az elnök: Konstatálom, hogy hét ízben volt büntetve és mindannyiszor lopásért.

A vádlott: Helyes!

Az elnök: Volt-e katona?

A vádlott: Nem.

Az elnök: És miért nem?

A vádlott: (Mosolyogva.) És miért igen?

Az elnök: Tehát alkalmatlan volt. Van-e családja?

A vádlott: Van, de nincs.

Az elnök: Hogy érti azt?

A vádlott: Kérem, hat esztendeig ültem Illaván és gyermekeim ez idő alatt születtek — Debreczenben.

Az elnök: Jól van, leülhet. Következik a panaszos kihallgatása.

Mértan.

Tanár: Bizonyítsa be, hogy e két háromszög területe egyenlő.

Tanuló: Becsületemre mondom, hogy egyenlők!

Az angol doktor.

Capus Alfréd a Figaróban következő szellemes aprósággal gunyolja ki az angolokat: Angol tanár: Ön doktor akar lenni?

Orvosjelölt: Igenis tanár ur!

Tanár: Ez nemes igyekezet. Tudja ön, mik egy angol doktor jogai és kötelességei?

Orvosjelölt: Tudom.

Tanár: És tudja ön, hogy a humanizmus mily czelokat tűz ki ön elé?

Orvosjelölt: Tudom.

Tanár: Nos, beszéljen minderről.

Jelölt: Valamely közönséges nemzet, mondjuk a német, francia, vagy orosz nemzet kebeléből való doktornak rendeltetése például nem más, mint gondoskodni ügyfeleiről, meggyógyítani őket, ha lehetséges, és a saját zsebeit teletömni honoráriummal.

Tanár: Tényleg ez az eljárás a másodrangu nemzeteknél.

Jelölt: Az angol doktor ellenben felülemelkedik e megvetésre méltó személyi kérdéseken s csupán Anglia érdekét tartja szem előtt, más szóval a humanizmusát, hisz Anglia a humanizmus legtokéletesebb megtestesülése.

Egy nevére érdemes angol doktor előtt valójában közönyös kell, hogy legyen, vajjon meggyógyítja-e betegeit, vagy sem; első sorban s főleg hazája hatalmát kell terjesztenie. Következőképp fel kell áldoznia vagyonát és egzisztenciáját, hogy fegyvereket gyűjthesen s azokkal az angol gyarmatokkal szomszédos területre betörjön. Ezek az expedíciók kiváltképp béke idején ajánlatosak.

Tanár: És ha történetesen az angol doktort agyonlövik . . .

Jelölt: A tudománynak megvannak a maga vértanúi.

Tanár: Mikép érinti ez az elmélet az emberi jogokat?

Jelölt: A tudomány végcélja az emberiség teljes boldogsága. Az emberek pedig nem lehetnek boldogok, csak úgy, ha angol alattvalók. Ezt kell megvalósítani minden angol tudósnak, különösen pedig a doktoroknak.

Tanár: Ki korunk legtudósabb angol doktora?

Jelölt: Feltétlenül dr. Jamesson.

Közgazdaság.

Pártoljuk a magyar mezőgazdasági irodalmat.*

Válságos helyzetben van a magyar mezőgazdálkodás. A nyolczvanas évek elejétől kezdve, midőn a nyolcz forintos buza-árak hanyatlani kezdettek, indult ki Amerika nyomása folytán az árhanyatlás súlyos következménye: a gazdaosztály lassankénti elszegényedése, az állam terheinek alig-alig való elbírása, midőn a külföldi verseny nem akart szünni, akkor állott elő a ma is érez-

* Ezen általános érdekű cikk utánközlésére a társ- és szaklapok felkértek. Rovatvezető.

hető gazdasági üzlet pangása! . . . Súlyos viszonyok ezek. Nagyon nehezen találta bele eme nehéz viszonyok nyomása folytán a magyar gazdaosztály magát az újabb gazdálkodás rendszerébe; az élelme- sebb rész sietett mentő eszközről gondoskodni, mivel ama helyes megfontolásban volt, hogy ellenkező esetben elnyomja a világversenyt hatalmas és mindinkább reánk gazdákra nehezedő sulya a válságnak, amely még napjainkban is — sajnos — egyre fentartja magát. A világversenyt nyomása alatt szenvedő magyar gazdának kétségtelenül nehéz helyzetében legelső sorban segélyére jött a magyar gazdasági irodalom, kitűnő és jól szerkesztett szaklapjaival, másodsorban a politikai sajtó, midőn emez — egyesek kivételével — majdnem minden lapszámában bizonyos tért a mezőgazdaság részére áldoz.

A magyar mezőgazdát a gabona-árak hirtelen csökkenése, az állattenyésztés csekélyebb jövedelmezősége, a kiválóbb szőlőterületek majdnem megmenhetetlen elpusztulása, a fillokszera pusztítása folytán egyes termények, mint a dohány, cukorrépa, kender, stb. nem sikerülése, azon kellemetlen helyzetbe sodorták, hogy birtokának jövedelmezősége hirtelen megcsappanván, tehetetlenül, de mégis nem elhagyatva állott, mivel a gazdát pártfogásába vette a magyar gazdasági szakirodalom, amely a viszonyosság elvének hódolva, kéri a gazdaosztály által való pártoltatását is egyszersmind.

Aki figyelemmel kíséri az egyes közgazdasági momentumok fejlődését, a fejlődés eredményét: az általános közgazdaságra való kihatását a gazdasági szakirodalomnak, azt tapasztalja, hogy a magyar gazdasági irodalom gazdáink által még most sem részesül abban a pártfogásban, amelyet valóban megérdemel, mivel a szakirodalom az összes magyar gazdák érdekéért küzd, az összes magyar gazdák boldogulása a célja és feladata, sohasem vezérli egyesek érdekeinek eltolása, és éppen ezért tarthat jogosan igényt gazdáink pártfogására. Senki sem követelheti tőlünk, — már elvből sem tehetjük — hogy kiválóan egyes gazdasági szaklapokat ajánljunk. Minden gazda egyénisége szabja azt meg, hogy melyik gazdasági szaklapot járassa; egyetlen gazdasági szaklapunk sincs, amely praktikus irányu ne lenne, tehát mindenik jól van szerkesztve; szakirodalmuuk jó, népies, gyakorlati irányt követ, és a gazdának bármely kérdésére a legnagyobb készséggel szakzszerű felvilágosítással szolgál.

Válságos gazdasági helyzetünk megteremtette ama körülményt, hogy csak egyszerű gazdasági rendszer üzése mellett lehet magas üzleti hasznot produkálni a gazdaságban; az okszerű üzleti rendszereket, illetve azoknak alkalmazását, mikénti keresztülvitelét az egyes gazdasági ágaknak a gazdasági szaklapok által megadott irány-elvek követése által érhetjük el.

A nyugoti államokban, hol a gazdasági kultúra magas fokon áll, hol a legkisebb földmivelő gazda is okszerűen gazdálkodik, hol a gazdálkodó népség félakkora területéről, mint nálunk, kétszer akkora jövedelmet mutat fel: ott az utolsó földmives gazda is szaklapot olvas, pártolja a gazdasági irodalmat, és elismeri, hogy szaklap használata nélkül a mai gazdasági viszonyok közepette okszerűen, főleg pedig üzleti haszon felmutatása nélkül nem lehet. Mennyivel inkább szükség van miunalnk

mindezek gyakorlására? A magyar gazdasztyált lépten-nyomon terhek sújtják, helyzete válságos, terményeit alacsony áron kénytelen eladni, gyakran azért, mivel az ár-alakulások felől nincsen kellőleg értesülve, hiányozván házában egy jó szaklapnak — második barátnak — jelenléte.

* * *
Távol minden érdek- és felhívástól, őszintén mondtam el eme rövid sorokban nézetemet a magyar mezőgazdasági irodalom pártolása céljából. Szakirodalmunk méltán megérdemli gazdáink részéről a nagyobb érdeklődést és pártolást. Vajha szerény soraim által igen sok buzgó és haladni vágyó gazdasztyársamat nyertem volna meg a nemes cél elérésére, amely nem más, mint a magyar mezőgazdasági irodalom hathatós előmozdítása, párosulva a magyar gazdasztyárt pártfogásával is egyuttal.

Székelyhidyi Viktor.

A szőlőtörköly, mint baromfitakarmány. A szőlőtörkölyt használat után se dobjuk el, hanem gondosan kiszáritva, szelős helyen tegyük el, mert az igen jó pótakarmányt ad télen a baromfiak. Különösen pedig a pulyka és galamb szereti nagyon. Ahol olesón kapható, jól teszi az élelmes ember, ha ezen célra pénzért is megveszi a baromfi számára.

Borovicska készítése. A borovicska készítésénél 100 liter borovicska előállításához veszünk 100 liter lágy vizet, ehhez adunk 5 klgr. cukrot, 1 klgr. komlót, 30 gramm koriandrumot és 30 gramm borkósavat s az egészet megfőzzük, a főzésnél a képződő habot leszedvén. A hab leszedése után még egy óráig főzzük, azután szőrszítán átszűrjük. Ha a folyadék 18—20 fokra lehült, adunk hozzá egy fél klgr. élesztőt és befedve addig hagyjuk, míg egész fehér felület nem képződik. A keveréket azután hordóba öntjük és 48 óráig erjedni hagyjuk, miközben minden 6-ik órában hideg vizet öntünk hozzá. Ennek megtörténte után a hordót bedugaszoljuk, pár napig állani hagyjuk, mire a bor teljesen megtisztul. A borovicska aztán üvegbe lefejtve a pinczébe kerül.

C s a r n o k.

Igazmondás.

— Szócs Géza noveletteje. —

— Higyje el, asszonyom, hogy tökéletesen úgy van a dolog, amint beszélük. Ha mindig és mindenben igazat mondanának az emberek, rövid idő alatt harcban állana az egész társadalom. Meggyülnék egymást azok, akik leginkább szeretjük egymást. Kitagadná fiát az apa, visszaküldené a jegygyűrűt a jegyes, elcsapná alattvalóját a főnök.

A meggyőződés melegével beszélt a szép barna férfi. Egy alacsony széken ült az otthonos, finom berendezésű kis öltözőben, melynek urnője a pamlagon pihent törökös pongyolában.

Mosolyogva felelt rá a szép asszony — hangjában volt egy kis ingerkedés.

— Magának nincs igaza. Mindenben peszsimista. Hisz éppen akkor volna a jó világ, ha nem ámitanók egymást, hanem figyelemtetnénk mindenkit hibájára. Láss, maga éppen azért tetszik nekem, mert mindig ellenkezik velem s igazat mond, vagy akar mondani.

— Én sem mondok mindig igazat. Hízlegek magának, asszonyom, mint a többi — csak hogy nem úgy, mint ők. Maga is nő, mint a többi. Szereti a tömjént és hódolatot.

Kigyult erre az asszony arcza. Ránéztekba szedte bársony homlokát, mérgeesen dobantott parányi papucsakájával a szőnyegen.

— Csunya! Haragszom magára.

— Ugy-e, igazam van? Mindjárt megharagszik, mihelyt igazat beszélek.

— De nem beszélt igazat.

— Ha parancsolja, nem bánom, megadom magamat.

— Én nem parancsolok semmit, de főtartom, amit mondtam.

— Tehát fogadunk?

— Mire?

— Én máttól kezdve mindenkinek igazat mondok. Nem parasztkodom, de ha kérdeznak, őszinte leszek minden tartózkodás nélkül — egy hétig. Ha összevessz velem mindenki, meggyülnék: akkor megnyertem a fogadást; ha megmaradok annak a némi-kép kedvelt alaknak, aki ma vagyok, maga nyerte meg.

— Igen, de akkor mit nyerek magától?

— Egy carta biancát. Arra irhat, amit akar, s én tartozom a rendeletet követni. Elküldhet Szudánba, vagy Indiába tetszés szerint, vagy tudom én mit ír majd rá? De ha én leszek a nyertes, akkor — akkor — adja nekem a kezét.

— Bolondos! s meglegyintette a férfi arcját. Még mi nem kellene? Hanem ráállok, ha ismételtén megígéri, hogy senkit sem provokál, és nem parasztkodik — szokása szerint.

— Igérem.

S kezét fogtak.

Esteledni kezdett. A kandallóban vígan pattogott a tűz, vöröses fénye bevilágította az asszony pajkos arcját, amint kaczerán bigyesztette föl ajkait.

— Még ma este azon gondolkozom, hogy mit irjak majd arra a lapra.

Ő nem felelt semmit. Bucsuzott:

— Egy hétig nem jövök. Ma kedd. Jövő szerdán reggel eljövök, hogy bejelentsem az eredményt.

— Várom!

Egy pár nap mulva furcsa dolgokat kezdtek Varsóczy Arisztidről, a b—i társaság kedvelt alakjáról suttogni.

Nem lehet érteni azt az embert semmikép!

Eddig úgy ismerték, mint mindenkitől független, szókimondó gentlemant, de most már olyan paraszt, mint a pokrócz. Honnan szedhetette ezt a magaviseletet?

Monyoródy ezredesné azt kérde tőle, hogy tetszik az új toilletteje?

Hát hiszen az igaz, hogy már vénecske asszony és mégis rikitó ruhában jár s szeret magának a fiatal tisztekkel udvaroltatni, de az már még sem járja, hogy Varsóczy ezt szemtől szembe megmondja. Ha éppen párbajt akart, kereshetett volna más uton, kár volt azért szegény Tegző századosnak, aki éppen ott volt s magáévá tette az ügyet, a karját megválni.

A dusgazdag nagybátyjával is összevesszett. Szent igaz, hogy az öreg, korát tekintve, egy kissé léha s bomlik a primadonának után, de hát teheti, mert ur és van pénze hozzá.

Kérde öcscsét, hogy mit szól legujabb „hódításához“?

Erre tart neki a bolond egy prédikációt, hogy öreg emberhez nem illik az ilyesmi, mert ugyanis csak szarvakat raknak a homlokára, s kinevetik a háta mögött.

A bácsit majdnem megütötte a guta, úgy felmérgeződött.

Az alispánnal is összekapott kártyaközben.

Mindenki tudja, hogy a nagyságos ur egy kicsit fősvény s nagyon szereti, ha nyerhet a kártyán. Ezért a legnagyobb óvatossággal játszik. Kuporgatja a garast. S a mellett mindig dicsekszik, hogy ennyit meg ennyit veszített, milyen hallatlanul merész csinyekre vetemedett a csöndesben.

Az eszeveszett fiatal ember rávágta egyszer, hogy ő sohasem látott még ilyen dolgot a nagyságos urtól, produkáljon már egyet, hogy lássa ő is.

Az orvosnak meg a lovat gyalázta le, pedig azok az ő főbűszkeségei.

Egyszóval rövid idő alatt majdnem mindenki megharagudott reá a városban. Némelyek sajnálták: szegény fiatal ember! Higyjék el, nem rossz akaratból, vagy dolyfból teszi mindezeket, hanem — bizonyosan valami agybaja van.

Az orvos is azt mondja, hogy a fiúnak elmezavarban kell szenvednie. Az ő hétszázforintos pár feketéjét silány gebéknek látni és mondani!

Pedig csak azt mondta az „elmebeteg“, hogy azok a lovak nem érnek hétszáz forintot, s nagyon csodálkozik, hogy az orvos ur annyit adott értök.

Megfigyelés alá kellene venni a fiatal embert, de nem lehet, mert már nagykoru és önálló. Közveszélyes dolgot még nem cselekedett, hanem azt hiszik, nincs már messze az sem. Most még csak gorombáskodik, majd átmegy a tettelegesség terére is, mint Csapke törvényszéki jegyző, egy szerföltöt nyajas, mindig mosolygó, cau de cologne illatu ifju mondta a kaszinóban.

Tehát várják, hogy mikor fog teljesen megbolondulni.

A szép Elza asszony pedig hallja mindezeket.

Ő nem tudakozódott utána, de akaratlanul is fulébe jut a kósza hír.

Tehát mégis neki lenne igaza?

Ugy látszik, mégis többet ér a közmondás, amely szerint betörik a feje annak, a ki igazat szól, mint a vallás és morál összes tanításai. Azokat kineveti az élet, a hazug, üres hiuságon és hízlelésen, kényuraskodáson és rabszolgaságon alapuló élet.

Alig várja már, hogy jöjjön Arisztid — a ny er e m é n y é r t.

Sok neki egy hét; eddig mindennap látta.

Elmulik a hét.

S elmulik az Elza migrénje is, mely addig folyton tartott, úgy, hogy nem fogadhatott senkit.

A szobalány belép a kis égszintű öltöző ajtaján s mosolyogva jelenti:

— Varsóczy ur.

— Jöhet.

S belép a nyertes fél. Látszik az arcán, hogy sok kellemetlensége volt a lefolyt hét alatt.

Elza elébe szalad, s nem is engedi, hogy szóhoz jusson.

— Nem bánom, amiért megnyerte a fogadást. Szegény fiu! Még azt mondták, hogy bolond. Bizony sok baja volt — egy fogadás miatt — miattam. S maga mellé ülteti a puha pamlagra. Kezébe teszi a piczi rózsás kezét:

— Fogja, itt van — a ny er e m é n y -

tárgy. De mondja csak, eleget tett a feltételnek, tudniillik, hogy nem bánt senkit szándékosan?

A férfi csak most tud szóhoz jutni. A tekintetéből látszik, hogy alig bír magával, szeretné keblére ölelni a szép nyereménytárgyat, de várja, hogy ő tegye meg. Kissé reszketve feleli:

— Eleget tettem. De mondja csak — mondja, nem esik rosszul, hogy elveszítette a fogadást? Meg-megremeg a hangja, amint beszél. Letérdel az asszony előtt:

— Mondja, hogy szeret-e?

S lesüti szemeit:

— Mit irt volna arra a fehér lapra, édes?

A szép asszony nevetve öleli magához az ifjut. Megczirógatja, s kissé kipirulva adja neki az első csókot.

— Bohó fiu! Hisz ugyanis csak az volna az eredmény, ami most! Csak maga, csak te lehettél mindenképpen a nyertes!

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Bálselyemszöveteket 35 krtól

14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér, színes **Henneberg-selyem** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint. sima esikós, kecskázott, mintázottak, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 különböző szín és mintázatban stb.) a megrendelt áru **postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva**, mintákat posta fordultával küld: **HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára **ZÜRICHBEN**. Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (4)

59—96. főisp.

Pályázati hirdetés.

A kormányzatomra bizott Alsófehérvármegye kisenyedi járásában, Koczsa székhelyen, nyugdíjaztatás folytán a járási orvosi állomás üresedésbe jövén, ezen 500 frt évi fizetés és 150 frt uti-átalánnyal javadalmozott állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint életkorukat, családi állapotu-

kat, eddigi működésüket, továbbá az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-ban előirt elméleti képzettségüket és a nagymgu m. kir. belügyminiszter urnak 1893. évi 80099 számú szabályrendelete szerinti tisztiorvosi vizsgálat sikeres letételét igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. évi január hó 30-ig** bezárólag terjeszszék be.

Alsófehérvármegye főispánjától.

Nagy-Enyed, 1896. január 16-án.

Zeyk Dániel,

főispán.

2-3

Kerestetik bérbe
Enyed közelében 10—20
hold szántó föld takar-
mány-termesztésre.

Czim megtudható a
kiadóhivatalban.

3-4

Mindennemű épületfa, deszka, gerenda,
szarufa, zsindely és minden e nemű faanyag,
valamint jó minőségű száraz tűzifa legjűta-
nyosabban kapható

KLEMM PÁL
szentkirály-utczai 72-78. sz. alatti
Nagy-Enyeden.

F A R A K T Á R Á B A N

A vevő kívánságára a vásárolt anyag házhoz
avagy építkezési területre is szállítatik.
A fenti faanyagot mint **vaggon-rakományt** is
igen jutányosan, bérmentve szállítja bármely vas-
úti állomásra a fenti czég. raktárából.